

L'EGOISME; LES REACCIONS

Pregària inicial

Uries era un bon oficial de l'exèrcit de David; a més, era estranger, del país dels hitites. David veu la dona d'Uries, i es deixa arrossegar per la seva sensibilitat; i, com que té poder per a fer-ho, té relacions amb ella. Ella queda en estat; i David ho vol tapar, mirant de fer que Uries hi tingui relacions. Com que no ho aconsegueix, fa fer les coses de tal manera que en una batalla els enemics el matin; i es queda tranquil, perquè, al cap i la fi, això és una cosa normal en una guerra.

Una tarda, quan David es llevà de descansar, tot passejant per la terrassa del palau reial veié una dona que es banyava. Era una dona molt bonica. David va fer preguntar qui era aquella dona, i li digueren: «—No pot ser sinó

Bet-Sabé, filla d'Eliam, la dona d'Uries, l'hitita». Llavors David envià uns homes a buscar-la.

Ella quedà encinta, i ho va comunicar a David. David envià a Joab, el comandant de l'exèrcit, l'ordre de fer venir Uries. David li digué: «-Vés-te'n a casa, renta't i reposa». Però Uries es quedà a dormir a l'entrada del palau, amb els altres oficials. L'endemà, David el convidà a menjar i beure fins a l'excés. Però tampoc aquella nit no anà a casa seva.

El dia següent, David va escriure una carta a Joab, i la va fer portar per Uries mateix. Li deia: «-Posa Uries a l'indret on la lluita sigui més forta, i retireu-vos perquè quedi sol i el matin». Els homes de la ciutat sortiren per atacar Joab, i caigueren alguns homes de David; entre ells morí també Uries, l'hitita». (2 Sam 11, 2-4a, 5-6.8a.9a.13-15.17)

1. INTRODUCCIÓ

Penso que per mirar això de l'amor i d'estimar d'una manera completa, també és bo **mirar de cara** una cosa que podríem dir que és el contrari: l'**egoisme**; perquè pot ajudar a veure-hi més clar. Ara, cal no quedar-se mirant l'egoisme, perquè això pot «embrutar la mirada», i portar-nos a voler veure egoisme a tot arreu; i això seria molt negatiu.

I penso que va bé de mirar també les nostres **reaccions**. Per dues coses: perquè són una cosa que, sovint sense ser egoisme, o sense ser-ne ben bé, pot arribar a «tapar» el nostre amor; i, fins i tot, des de les reaccions podem arribar a fer coses com les que faríem si fóssim egoistes. I perquè poden fer més difícil la relació entre les persones.

2. QUÈ VULL DIR QUAN PARLO D'EGOISME

La paraula egoisme també es fa servir molt, com les paraules amor o estimar. I, de vegades, el que volem dir quan en parlem queda com en un núvol; que, en el fons, no és gaire concret, i no s'acaba de veure el que es vol dir; i de vegades, «s'estira» massa. Per això, cal deixar ben clar què volem dir quan parlem d'egoisme.

Abans he dit que quan es parla d'amor o d'estimar, crec que és millor fer servir sempre aquestes paraules per a vivències que són humanament positives. D'una manera semblant, quan es parla **d'egoisme** també crec que és millor fer servir **sempre** aquesta paraula per a **vivències humanament negatives**.

D'aquesta manera, allò que fem per satisfer les nostres necessitats, il·lusions, etc., per viure des del que som, des de les nostres qualitats, manera de ser, etc., positives –és a dir, per satisfer allò que en dèiem les nostres «necessitats» i «desigs»–, no s'ha de considerar automàticament egoisme; sinó que es pot viure des d'un autèntic amor tal com l'hem explicat en altres sessions.

Mirant-ho més de prop, crec que en una vivència hi ha egoisme quan **ens tanquem en nosaltres mateixos**, i que els altres «es facin repicar»; o bé quan **ens aprofitem dels altres «sense el seu permís»**; o bé **quan fem** realment un **mal als altres**.

Amb això que dic, que hi ha egoisme quan **ens aprofitem dels altres sense el seu permís**, vull dir que quan els altres ens ajuden de bon grat, no hi ha egoisme. En aquest cas potser es pot dir que ens aprofitem d'ells, del que ens donen, del que ens deixen o del que ens fan; però ells «estan ben contents que ens n'aprofitem».

Crec que si mirem les arrels de l'egoisme, es pot considerar que hi ha dos tipus d'egoisme força diferents, i els explicarem. Els podríem anomenar **egoisme per arrossegament**; i **egoisme des del cantó negatiu del cor**.

I, com hem dit, també parlarem de les **reaccions**; perquè poden arribar a fer que els altres sentin com si els tractéssim amb egoisme. Les reaccions i l'egoisme podríem dir que van per bandes diferents; ara bé, com que les reaccions poden perjudicar els altres d'alguna manera, cal anar en compte amb elles.

3. L'EGOISME «PER ARROSSEGAMENT»

De vegades, el **desig de sentir gust** o de **sentir-me satisfet arrossega profundament la meva persona**; de tal manera que em porta a allò que hem dit, de tancar-me en mi mateix o d'aprofitar-me dels altres «sense el seu

permís», fins i tot fent coses que els fan sentir malament.

Per exemple, aquest desig em porta a **estar tancat** en el meu ordinador, en el meu mòbil, en les xarxes socials –les xarxes, de fet, són per a enganxar peixos; i sembla que hi ha molts «peixos» que s’hi deixen enganxar...–, en altres aficions meves...; i em porta a no tenir relació amb els altres, i, fins i tot, a no pensar-hi, encara que estiguin al meu davant.

També pot ser que aquest desig em porti a mirar coses o relacionar-me amb els altres, particularment amb persones de diferent gènere, **només per sentir gust**; fent-los coses que els fan sentir malament, o tractant-los com si fossin una màquina.

Aquest desig també pot ser que em porti a fer coses **només per sentir-me jo satisfet**: viatges, relacions amb els altres, conèixer països, comprar coses, fer esports...

De fet, això és **la manera més directa per a no estar satisfet** –perquè el que realment em satisfà és «sortir de mi mateix», a base d’estimar, d’acollir altres persones, de tenir il·lusions, de contemplar...–. Potser de moment em sentiré una mica satisfet, pel gust que hi sento o altres coses semblants; però al cap d’un temps, que pot ser curt, aquestes coses ja no em satisfan.

Per això, jo anomeno **consumisme** això de fer les coses per sentir-me jo satisfet; perquè és com si **em mengés** els països, les coses, els esports, les relacions, etc., i tot això desaparegués, com quan consumeixo un tros de pa;

perquè ja no em dóna satisfacció. En el cas de les relacions personals, prou vegades això pot ser el que hi ha al darrere de separacions entre les parelles...

I llavors necessito estímuls més grans, que arriba un moment que tampoc no em satisfan; i en provo uns altres de més grans... fins a arribar a extrems que poden ser molt forts –drogues, sexe desenfrenat, matar per sentir gust...–. Això jo ho anomeno l'**espiral egoista de la insatisfacció**.

A la Bíblia surt un cas que pot il·lustrar això, que és en el tros que hem llegit a la pregària inicial. El rei David tenia al seu exèrcit un estranger, que es deia Uries, que podríem dir que feia d'oficial o de general, i era molt fidel i competent. Un dia, mentre Uries estava fent la guerra, David va veure la seva dona, que era molt bonica, banyant-se. Ell es va deixar arrossegar per la seva sensibilitat, i s'hi va enganxar; la va fer portar al palau, i va satisfer el seu gust amb ella.

El que passa és que la cosa es va complicar, i s'hi va barrejar el poder que ell tenia. Ella va quedar en estat; i David, per quedar bé, ho va voler tapar fent que aquest oficial o general tingués relacions amb ella. Com que no ho va poder aconseguir, el va fer posar en un lloc molt perillós d'una batalla, perquè els enemics el matessin. D'aquesta manera li va semblar que ell quedava amb les mans netes... Déu no va voler deixar les coses així, i a través del profeta Natan, li ho va dir a la cara. I tot això va començar per voler satisfer un gust (Cf 2 Samuel 11,1 a 12, 23).

També aquest egoisme em pot portar a **no fer coses que he de fer**, perquè **em causen molèsties**, o perquè **no em fan sentir prou satisfet...**

Penso que es pot dir que la persona que viu aquesta mena d'egoisme és fluixeta: el seu gust és com una pastanaga, que el fa anar com un ruc cap on ell vol... I si badem, pot ser que hi caiguem; i que llavors busquem justificacions per pensar que el que hem fet està bé. Això no vol dir que el gust i el fet de sentir-se satisfets sigui una cosa dolenta.

Del que es tracta és que no ens centrem en nosaltres mateixos. Sinó que **sortim de nosaltres**, i **ens centrem** en les persones, estimant-les; que ens centrem en les persones amb qui tractem, en els països que visitem, en els esports i aficions que practiquem, en la natura i l'art que contemplem... I llavors sentirem un gust i una satisfacció encara més forts i més plens.

4. L'EGOISME «DES DEL CANTÓ NEGATIU DEL COR»

Quan vivim des d'aquest egoisme, ens decidim des del fons de la nostra persona – des del cor, que té un «cantó negatiu»– a tancar-nos en nosaltres mateixos, a aprofitar-nos dels altres sense el seu permís, i fins i tot a fer-los mal. Aquest egoisme és més greu; és allò que diem, que una persona té mala voluntat.

L'escala més baixa d'aquest egoisme és un decidir-me a viure tancat en mi mateix; fruit de les meves coses, sense pensar gens en els altres i les seves necessitats.

És la mentalitat de ric –que, de fet, n'hi ha molts que la tenen, encara que vagin justos–; és la manera de «viure bé» que surt a les revistes del cor –festes, plaers, iots, cases fabuloses...–. Com el ric de l'evangeli, que no donava cap importància al pobre Llätzer que tenia a la porta de casa (Cf Lc 16, 19-31).

És la manera de fer que la gent accepta més, com si fos una cosa ben feta; diuen: «els diners i les coses que té són seus; bé en pot fer el que vulgui!». Per això és un dels egoismes més perillosos.

Més enllà d'això hi ha els que embruten el mobiliari públic o llencen coses al mig del bosc o a qualsevol lloc, per comoditat; els que embruten les parets de les cases amb pintades; els que tenen la música o la televisió a tot gas, sense pensar en els altres...

Una cosa que entra aquí és la **supèrbia**: creure que tinc **més valor personal** que els altres. Per això, busco que els altres m'alabin, que em considerin més que els altres, que em posin molts *likes* –és a dir, moltes notes dient «m'agrada»– a les xarxes socials...

Això em porta a l'enveja de primera divisió, que és estar trist perquè un altre està més ben considerat que jo –hi ha una altra actitud que també se sol anomenar enveja, que és desitjar coses que tenen o han fet els altres; ara,

això és més aviat «de segona divisió», i segons com, es pot «reciclar» i viure-ho bé-.

Una escala més grossa és **agafar coses** que són d'un altre, o que són públiques, robant, estafant, evadint impostos, robant materials de les instal·lacions públiques o privades, com cables elèctrics...

És la manera de pensar dels grans capitalistes, segons l'escriptor Chomsky: «tot per a mi, res per als altres». I procurar que les lleis dels estats m'ajudin a poder fer tot això.

I per tenir més riquesa o bé més poder, es pot arribar fins i tot a segrestar, fer mal, torturar, matar, etc., individualment o en bandes.

L'expressió més bèstia d'això és la guerra, amb la qual les autoritats d'un país en volen posseir i dominar un altre; i per això fan matar, destruir, violar, robar...

També hi ha un egoisme d'aquesta classe quan les persones amb qui em relaciono de més a prop, a casa, a la feina o en altres activitats, les tracto com si jo fos el seu amo; fent-los fer coses que ells no volen, no tenint en compte el que pensen, tenint-hi una manera de relacionar-m'hi que no els agrada...

I puc arribar fins i tot a fer-los mal, en el cos o en l'esperit, si no fan el que vull.

Un egoisme agressiu com aquest també es pot viure en altres terrenys: fent malbé o embrutant coses, públi-

ques o privades, per gust de fer-les malbé –això és el que s'anomena vandalisme–, o, expressament, perquè alguna persona se senti malament.

Fins i tot es pot viure fent mal a persones, fins a torturar, violar, matar, o a fer que altres persones ho facin, per sentir jo gust –com en el cas dels gladiadors romans, la lluita lliure, etc.–.

També es pot viure en relació amb persones que m'han fet mal, amb certes maneres de comportar-me que em pot semblar que són ben justificades; com la **rancúnia** –no perdonar-les–, **l'odi** –desitjar-los mal–, la **venjança** –fer-los mal–...

I també es pot viure en relació amb les persones amb qui tinc un tracte de més a prop: a casa, a la feina, quan surto a divertir-me, en grups de treball o que fem coses culturals, o per al poble o ciutat, etc. Es pot viure amb unes maneres de fer que són més perilloses, perquè sembla que no tinguin tanta importància, i perquè sembla que molta gent les accepta com a «normals».

Per exemple, tot el que es fa perquè aquestes persones se sentin ferides en la sensibilitat: la *indiferència feridora* –quan procuro que aquestes persones s'adonin que les tracto com si no existissin, no escoltant-les ni dient-los res–, els *menyspreus* –quan les tracto com si no tinguessin cap valor, fins i tot rebaixant-les davant dels altres amb la *xafarderia*, posant *sospites* sobre elles o *calumniant-les*–, les *burles* –quan me'n ric d'aquestes persones amb inten-

ció de ferir-les–, les *humiliacions agressives* –quan parlo a aquestes persones, en privat o davant d’altres, fent ressaltar la seva incapacitat o poca capacitat en alguna cosa, la seva falta de dignitat, etc., perquè se sentin malament–...

El més perillós són les *burles*, perquè són a l’abast de tothom, fins i tot dels nens i nenes petits; i sembla que molta gent les accepta com si fossin una cosa normal, i pensa que s’han d’acceptar, si volem ser ben «enrotllats». I quan em trobo en un grup, i hi ha una colla de gent que comença de burlar-se d’una persona d’aquest grup, és molt fàcil que jo m’enganxi a la roda d’aquestes burles, burlant-me també d’aquesta persona.

En tot això de l’egoisme agressiu es pot veure que l’animal al qual s’assemblen més els éssers humans és el porc; no solament en l’estructura del seu cos...

5. LES REACCIONS, I L’«EGOISME PER REACCIÓ»

En aquesta sessió, al costat de l’egoisme, és bo de mirar també un seguit de vivències de les persones que, en elles mateixes, no tenen res a veure amb l’egoisme –encara que, de fet, es poden viure amb més o menys egoisme–però que poden destorbar, complicar, fer anar de tort, etc., la nostra vida i la relació amb els altres. Són les **reaccions**.

Les reaccions són unes maneres de sentir les coses, o de sentir-me a mi mateix, produïdes pel gust o mal gust que em produeix alguna cosa que he viscut. En elles visc

d'una manera més forta aquest gust o mal gust, i fan que jo faci unes coses determinades, sense pensar-hi gaire, quasi com si fossin una cosa automàtica.

Per exemple, pensem en una persona quan el seu equip preferit fa un gol: crida, salta, etc. i quan perd, es posa trist, i fins i tot pot ser que li passin les ganes de sopar. O bé quan algú fa una cosa que no m'agrada, i m'enfado amb ell i pot ser que fins i tot arribi a fer-li mal.

De les reaccions en podríem dir un seguit de coses:

Per començar, podríem dir que, **m'arrosseguen cegament**, és a dir, que no tenen en compte el que penso ni el que vull o desitjo (almenys, el que penso o vull quan estic «centrat»).

En segon lloc, **sembla que agafin la meva persona sencera**, i que surtin del més profund de la meva persona. Aquest aspecte és perillós, perquè poden arribar a «tapar» la profunditat autèntica de la persona i a «fer veure que són» aquesta profunditat.

En tercer lloc, **em mouen les facultats externes** de la persona, tant les que normalment puc controlar (paraulles, gestos, moviments) com les que no (llàgrimes, rialles, posar-me vermell), etc.

Finalment, diverses vegades «**es fabriquen**» unes **idees** amb les quals sembla que vegi ben clar que tot el que faig des de les reaccions està bé i que quan m'ho miro després amb tranquil·litat, veig que això que he fet no estava tan

bé, o que no n'estava gens i veig que aquestes idees són més o menys falses.

De reaccions podríem dir que n'hi ha dues classes. Hi ha les que **duren poca estona** (per exemple, quan m'enfado per una cosa que ha fet una persona, i per això li faig crits. I hi ha les que són més o menys **permanents** (quan em porten a tenir ràbia a una persona, a estar trist o deprimít). Aquestes darreres, quan són negatives, encara són més problemàtiques.

Si a l'hora de parlar amb algú em deixo arrossegar per les reaccions, **no faig autèntica comunicació personal** i també perquè l'altre ha d'aguantar el meu mal humor.

Per exemple, un dia arribo de la feina enfadat perquè l'encarregat me n'ha fet alguna. Si a l'hora de parlar amb la meva parella em deixo arrossegar per això d'estar enfadat i li ho explico fent crits, això no és comunicació i, a més, la faré sentir malament. És molt millor parar-se, i dir-li que de moment no vull parlar amb ella, perquè estic enfadat i em sabria greu de dir alguna cosa que la molestés.

Les reaccions poden **fer més difícil la relació** entre persones. Per exemple, allò que es diu: «és bona persona, però sempre està seriós», o «no li pots parlar de segons què, perquè es posa als cent».

Certament, és molt més fàcil de parlar amb una persona que somriu que no pas amb una que està seriosa o enfadada. A més, els qui viuen amb una persona que s'enfada fàcilment, han de viure d'una manera falsejada perquè les coses no les poden fer des de la seva autèntica llibertat, des de l'amor, sinó sempre tenint en compte si aquesta persona s'enfadarà o no.

Una persona que es deixa arrossegar massa per les reaccions, aquestes **li poden «tapar» la seva autèntica profunditat personal**. I llavors no hi ha manera d'«entrar-hi». I quan té problemes grossos en la vida, no hi ha manera d'ajudar-la en aquests problemes, entre altres coses, perquè en diversos casos les reaccions «li fabriquen» una manera «torta» de pensar, i llavors costa molt que accepti el que li diem.

I suposem que una persona té amb una altra una relació d'amistat, de parella o alguna altra relació interessant, ben bonica. Doncs bé, pot passar que les reaccions, sobretot les que són permanents, fins i tot li «tapin» l'afecte que hi ha en el fons d'aquesta amistat o d'aquesta altra relació i que facin que ella només trobi raons en contra d'aquesta altra persona, i això fa que no hi tingui més relació, o que s'afluixi la relació que hi té.

Finalment, pot ser que les reaccions facin viure una persona en una cosa que anomeno **egoisme per reacció**. Amb això vull dir que les reaccions la fan viure com alguna de les maneres de fer que hem dit que són egoisme, sobretot, no tractant prou bé les persones del seu entorn,

o fins i tot burlant-se'n, menyspreant-les, tractant-les com si ella fos el seu amo, tenint-los rancúnia, odi, desig de venjança, etc.

Però això no ho fan, almenys en part, d'una manera intencionada, sinó mogudes per les reaccions. I no s'adonen de la bestiesa que estan fent.

Què podem fer davant de les reaccions? Certament, el bonic és quan una persona té unes vivències prou fortes d'estimar algú com a parella, com a amiatat, etc., o unes il·lusions, o unes coses a les quals es dedica –un ofici, una carrera, una afició, un esport, etc.–, prou fortes i llavors les reaccions queden com «collades» a tot això, i li donen força. Aleshores és quan la persona és apassionada d'una manera positiva, i això està molt bé.

En els altres casos hem de **tenir ben clar** que **nosaltres no som les nostres reaccions**, que la profunditat de la nostra persona és «més endins» que les nostres reaccions. I hem de mirar les nostres reaccions com un impuls que, d'alguna manera, és fora de nosaltres, que es troba a fora d'allò que nosaltres som més de veritat, que “ens ha caigut a sobre».

Tampoc **no podem atacar les nostres reaccions de cara**, volent-les tallar pel dret, perquè encara es farien més fortes. Sinó que **cal «gestionar-les»**, mirant que no facin mal als altres ni a nosaltres mateixos. En tot això, va bé que tinguem persones de confiança que ens hi acompanyin.

Qüestions i reptes

- Hi ha alguna cosa que m'enganxa massa? Tinc aficions, gustos, maneres de fer, etc., que m'arrosseguen fins a posar les persones en segon terme o fins a fer coses que les fan sentir malament?
- Considero que la millor manera de viure és el que surt a les revistes del cor, amb luxes, viatges, cases grans, etc.? Em sap greu quan una persona té més que jo, és més ben considerada que jo? M'aprofito dels altres? Amb el que faig, faig sentir malament alguna persona del meu voltant?
- M'enfado massa sovint? Em trobo que la gent del meu voltant no se sent prou lliure amb mi, per la manera com reaccio quan ells fan o em diuen alguna cosa que no m'agrada prou?

Pregària final

Pare, feu que sapiguem fruir de les coses sense que ens enganxin, i fruir de la relació amb les persones sense aprofitar-nos d'elles.

Feu que no tinguem mai mala voluntat amb ningú, ni ens creguem que som qui sap què.

Feu que no ens deixem arrossegar per les nostres reaccions, i que així les altres persones se sentin bé amb nosaltres. Amén